

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. De immensitate, & existentia Dei in rebus omnibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

14. Probatur Deum esse immensum

Secunda pars conclusionis quod Deus sit substantialiter extra caelos quaquá versum infinitè diffusus & immensus, probatur primò ex Scriptura, quæ docet Deum suâ substantiâ hoc vniuersum ita replere, vt eo non desinat, sed extra latius pateat: nec vllum huius amplitudinis terminum dar. *Cæli caelorum te capere non possunt*, 3. Reg. 8. *Excelsior caelo est*, Iob. 11. *An non cogitas quod Deus excelsior caelo sit, & supra stellarum verticem sublimetur?* Iob. 22. In Concil. verò Lateran. sub Innocent. III. cap. 3. expressè dicitur, Deum esse immensum, & in alio Lateran. sub Martino I. can. 4. Christum secundum corpus esse circumscriptum, conditum, & capabilem: secundum diuinitatem, incircumscriptum & incapabilem, id est, excedentem suâ præsentia substantiâ omnem finitam capacitatem. Idem etiam docent sancti Patres: Athanas. in Symbolo ad vniuersa Ecclesia recepto, *Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus*. S. Dionys. cap. 9. de diuinis nominibus ait *Deum intrinsecè fundi supra omnem magnitudinem*: Athenagoras antiquissimus scriptor, in legatione pro Christianis, vbi sic scribit, *Deus ita mundum excedit, vt impleat vnde quaque quicquid supra ipsum est, nec locum vllum vacuum se relinquat*. Gregor. Nazianz. Apolog. 1. inter medium & finem, *Deus in vniuerso se est extra vniuersum*. Hilar. lib. 1. de Trin. serè initio, *Deus mundo inest interior, excedit exterior*. Cyrillus Alexand. in Concil. Epheso parte 2. cap. 4. *Deitas omni loco & mensura, & omni circumscriptione & mensurabili magnitudine superior, à nullo capi & comprehendere potest*. Et D. August. lib. 11. de Ciuit. cap. 5. vbi contra nonnullos argumentans sic ait: *An forte substantiam Dei, quam nec includunt nec determinant, nec distendunt loca, sed de ea sicut de Deo sentire dignum est, fatentur in corpore præsentia vbiq; totam, à tantis locorum extra mundum spatij absentem disturi sumus, & in vno tantum, atque comparatione ipsius infinitis tam exiguo loco, in quo mundus est, occupatam? Non minor eos in hac tam loquax prægressuros*. Et lib. 9. confess. cap. 5. comparat mundum spongiæ intra mare existenti, & habenti mare nõ modò intra se, sed extra quaquá versum infinitè diffusum & excedens: ita vt Dei immensitas simili modo totum mundum impleat & excedat.

15. Immensitas est perfectio

Accedit denique ratio naturalis. Nam in rebus corporeis & quantis perfectio quædam est, quod alicubi præsentem esse possint, essetque maior si pluribus locis totæ simul adesse possent, quod imperfectio naturalis naturaliter fieri non permittit. At verò amplitudo illa virtualis (id est, carens partibus enitatis quæ sint aliæ extra alias, illis tamen æquales) quæ rationalis anima, licet spiritalis & indiuisibilis, responderet adæquatè spatio diuisibili corporis quod informat, tota in toto, & tota in qualibet parte, perfectio purior & nobilior est, Angelis quoque superior & conueniens, eoque maior, & Angelis nobiliores sunt. Illa ergo perfe-

ctio non est Deo neganda; sed vt fit in alijs perfectionibus quas à rebus creatis transferimus ad Deum, semouenda tantum ab ea sunt imperfectiones quædam, quibus non caret in creaturis. Cuiusmodi sunt esse dependentem, esse mutabilem, esse limitatam ad certum aliquod spatium. Cùmque Deus sit infinitus simpliciter in perfectione essentiali; concedenda illi est amplitudo virtualis infinita, independentens, immutabilis, illimitata, per quam omnibus spatijs, tum realibus & actualibus, tum possibilibus adæquatè respondeat.

Idem confirmari solet à posteriori ex effectibus Dei, non tantum ijs quos de facto operatus est in hoc vniuerso, sed & quos in infinitum quaquæuersum operari potest sine vlla sui mutatione locali, quam omnes à Deo, & quidem merito, semouent. Hæc autem probatio supponit, Deum esse præsentem substantialiter vbiunque operatur. Non quia planè impossibile sit operationem dari in distans, vt malè quidam imaginantur: sed quia Deus operari perfectissimo agendi modo eatenus, qui consistit in perfectissima applicatione maximèque potenti ex se: videlicet per indistantiam. Causa enim, quo præsentior est, eò magis dominatur & regnat in effectu. Ac si aliunde esset debilis; tantò melius ageret, quò magis indistaret. Quare cæteris paribus, modus agendi per indistantiam præstat. Ideoque iure Deo tribuitur.

Hinc, autem sequitur primò Deum adesse intimè rebus omnibus actu existèntibus. Quia in omnibus operatur, efficiendo vel conseruando omnia, iuxta illud Rom. 11. *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*, & Sapient. 11. v. 26. *Quomodo autem posset aliqui permanere, nisi tu voluisset: aut quod à te nihil non esset, conseruaretur?* & alia loca Scripturæ supra citata.

Sequitur secundò, Deum esse in omnibus spatijs imaginarijs, id est, habere extensionem virtualem æquiualem illi formali, quam imaginamur extra caelos vnde quaque illimitatam: & esse vbiunque operari potest modo illo perfectissimo, ita vt eius amplitudo non limitetur ad hoc vniuersum, sed infinita sit, & immutabilis, & necessaria, semperque eodem modo se habens secundum se, & ad illam alia diuersimodè se habeant. Nam alioqui mutaretur localiter, & extenderet se, in eo casu quæ extra mundum aliquid aliud produceret. Quia enim intimè illi adesse deberet, vt adesset toti mundo: deberet sumere maiorem quasi amplitudinem, & extendere se. Ac si Deus ante mundi creationem non habuisset amplitudinem sitalem quam nunc habet, sed præsentiam modè simplicem & planè indiuisibilem: non potuisset mundum sibi coniungere secundum præsentiam adæquatam, sine aliqua sui mutatione, & extensione locali. Sic denique, licet intra lunæ concauum destrueret omnia, esset nihilominus in mens seipso totum illud concauum; vt licet postea, eodem

16. Probatur ex immutabilitate, & perfectio operandi modo, Deum esse immensum.

concauo corporibus iterum repleto. Nam alioqui mutaretur localiter, si recederet, aut accederet, aut aliter in illo secundum se defineret esse, vel inciperet: quia plus vel minus intrinsecam extensionis situalis haberet. Et si alium mundum crearet distantem ab illo qui nunc est, esset inter vtrumque mundum, quamuis inter vtrumque nihil aliud interiaceret. Alioquin haberet extensionem situalem intrinsecam interruptam & discretam: quod non minus est impossibile, quam Deum habere extensionem intrinsecam suae durationis interruptam & discretam, in eo casu quo vniuersum destrueret, & postea reproduceret, non durando seu perseuerando in esse, donec eundem mundum reproduceret, vel alium crearet. Quod implicare contradictionem manifestum est. Sic enim Deus defineret & inciperet esse.

17. Deus continet sine mole, omnes dimensiones.

Sequitur tertio, Deum excellenter, sine mole, & sine partibus, continere omnem longitudinem, latitudinem, & profunditatem, habereque actu quicquid ex parte sui necessarium est, vt infinita corpora possint ipsi esse presentia, postea solum quod existat, quamuis alia sint extra alia, & molem imensam constituent: sicut per aeternitatem habet quicquid ex parte sui necessarium est, vt quaecunque sunt, aut esse possunt successiue in infinitum, sint illi temporaliter presentia. Ita vt sicut aeternitas est duratio actu infinita, carens principio & fine, per quam Deus existit ante mundi creationem, & habet ex se quicquid durationis requiritur, vt coexistat rebus quibuslibet creabilibus prius & prius in infinitum a parte ante, vel posterius & posterius in infinitum a parte post: quod non habet res in tempore creata, vel in tempore definens: neque enim Angelus initio mundi creatus, vi durationis quam re ipsa habuit, coexistisset alteri Angelo quem Deus longe ante mundum creasset. Sic immensas diuina concipienda est velut diffusio entitatis diuinae actu infinita vnde quaque, per quam Deus excedit infinite limites huius vniuersi, habetque ex se quicquid est necessarium vt respondeat intimè, & praesens sit quibuscunque corporibus extra mundum creabilibus in infinitum, sine vlla sui mutatione locali; quod non habent corpora iam creata, vel Angeli, quae cum diffusione & extensione formalis aut virtualis, non est actu infinita, & illimitata ex parte sui. Et certe alioqui Deus non esset actu imensus, si tantum haberet diffusionem huic mundo respondentem: vt non esset aeternus, si haberet tantam durationem huic mundo respondentem, & non illi praexistere. Sic enim esset limitatus in duratione & diffusionem, aequè ac mundus ipse, eique commensuratus. Atqui de fide est Deum esse actu imensum & aeternum, id est, illimitatum & immensurabilis diffusionis & durationis. Ergo non habet solum diffusionem, huic mundo respondentem: sed infinite magis late patentem vnde quaque, per quam aptus est in-

time praesens esse quibuscunque creaturis extra mundum producibilibus: Sicut per aeternitatem poterat coexistere creaturis producibilibus prius & prius in infinitum ante mundi creationem.

SECTIO IV.

Difficultates, & nota circa doctrinam praecedentem.

Contra primam partem conclusionis propositae nihil peculiare magni momenti obijcitur. Nam quod Deus in Scriptura dicatur specialiter esse in caelo, in templo Salomonis, in Sion, &c. de speciali modo ratione alicuius operationis vel effectus intelligendum est. Quo pacto Deus specialiter est in caelo, per gloriam: in iustis, per gratiam: in templo, per maiestatem: in Christo, per vnionem hypostaticam: in Ecclesia vniuersa, per directionem specialem & assistentiam. Indecentia vero quae videtur esse in eo quod Deus sit intimè praesens rebus etiam sceleratioribus, imaginaria est, nec nisi respectu nostri, quos haec male afficiunt. Imò illa qualicumque, sunt Dei opera. Neque est indignus, Deum indistincter & intimè illis adesse, quam producere & conservare. Lux caeno non inficitur: nec anima spiritalis leproso corpore: nec Angeli mundo corporeo. Vellem autem ad hoc attendere Calvinista, vt non adeo mouerentur indignitatibus quibusdam, quae circa species Eucharisticas contingunt aliquando. Quasi plus sit corpus Christi, quam Deus. Illa vero quae Deo tribuuntur interdum in Scriptura, ambulare, venire, ascendere, descendere, tropica sunt ex effectibus. Difficultas denique naturalis, quomodo Deus existens indiuisibilis, sit in spatijs diuisibilibus, totus in toto, & totus in qualibet parte, qua ratione videtur multiplicatum id quod vnicum est, & videtur esse extra se, ac distare à seipso; si totum est vbi que: id sanè ratione naturali explicari satis nequit, vt fateatur Magister in primo, distinctione 37. Lit. F. Eadem tamen difficultas est de anima rationali, & de Angelis. Et multa sunt quae esse quidem constat, non tamen satis apparet quomodo. Vt compositio continui, motus, tempus, aeternitas, organizatio animalium ex vilissima & parte vniuersi materia. Praedicta difficultas non sufficit ad destruendum dogma fide & ratione aliunde certum. Mouit tamen Vortium Calvinistam (& sanè alios quos mouere deberet: nam si attendunt, ea quae contra Christum praesentiam multiplicem opponunt argumenta, contra hanc aequè militant. Nihil enim refert, sitne corpus, an spiritus, id quod localiter multiplicatur: cum diffusus totus in eo sit, quomodo vnum & idem, potest

Non est indignum Deo adesse rebus viliioribus.